

T.C. M.M.

YEREL YEREL PARTİSİ

26 Kasım 2010

425

10/998

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cezaevlerindeki yaşam koşullarının ve sorunların araştırılarak, bu sorunların çözülmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98, içtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

1. HALİL ÜNLÜTEPE - AFYONKARAHİSAR
2. ALİ RIZA ÖZTÜRK - MERSİN
3. OSMAN KAPTAN - ANTALYA
4. TAYFUR SÜNER - ANTALYA
5. ŞEVKET KÖSE - ADIYAMAN
6. ENİS TÜTÜNCÜ - TEKİRDAĞ
7. ÇETİN SOYSAL - İSTANBUL
8. SACİD YILDIZ - İSTANBUL
9. HULUSİ GÜVEL - ADANA
10. KEMAL DEMİREL - BURSA
11. ERGÜN AYDOĞAN - BALIKESİR
12. RAMAZAN KERİM ÖZKAN - BURDUR
13. AKİF EKİCİ - GAZİANTEP
14. DURDU ÖZBOLAT - KAHRAMANMARAŞ
15. GÜROL ERGİN - MUĞLA
16. YAŞAR AĞYÜZ - GAZİANTEP
17. YAŞAR TÜZÜN - BİLECİK
18. TEKİN BİNGÖL - ANKARA
19. MALİK ECDER ÖZDEMİR - SİVAS
20. ALİ KOÇAL - ZONGULDAK
21. ATILA EMEK - ANTALYA
22. HÜSNÜ ÇÖLLÜ - ANTALYA
23. GÖKHAN DURGUN - HATAY
24. ABDULLAH ÖZER - BURSA
25. ALİ ARSLAN - MUĞLA
26. ENGİN ALTAY - SİNOP

GEREKÇE

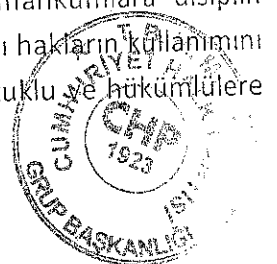
İnsan hakları arasında en temel hak yaşama hakkıdır. Bu hak diğer hakların kullanılabilmesinin ön şartıdır. Yaşama hakkının olmadığı bir ortamda insan hakları hiçbir anlam ifade edemez. Bu hak, Birleşmiş Milletler Örgütü tarafından kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde, Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nde, Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ve Anayasamızda güvence altına alınmıştır.

Bu konuda Anayasamızla uyumlu olarak, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda; *"zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamayacağı"* infazda temel ilke başlığıyla hükme bağlanmıştır. Yine aynı kanunda *"hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir"* denilmektedir. Ancak günümüzde Yasanın bu unsurlarının ihlal edildiği yönünde, tutuklu - hükümlülerden ve onların ailelerinden yoğun yakınmalar olmaktadır. Konuyla ilgili araştırma ve inceleme yapan bazı sivil toplum kuruluşları da bu yakınmaları doğrular nitelikte raporlar sunmaktadırlar.

Son 10 yılda 1600'ün üzerinde tutuklu ve hükümlü çeşitli gerekçelerle yaşamını yitirmiştir. Son 1 yıl içerisinde hayatını kaybedenlerin sayısı 150' nin üzerindedir. Sadece bu rakamlar bile cezaevlerinde yaşam hakkının ne kadar tehlike altında olduğunu göstermektedir. Yaşam hakkının bu derece tehlike altında olduğu bir ortamda diğer temel hakların yeterli derecede güvence altında olduğunu söylemek inandırıcı değildir. Mevcut veriler cezaevlerinde yaşam koşulları açısından temel şartların sağlanamadığını açıkça ortaya koymaktadır. Genel olarak cezaevlerinde yaşanan sorunlar; fiziki ve insani şartların yetersiz olması, mahkumlara yönelik bazı hak ihlalleri, tüzük ve yönetmeliklerin keyfi bir şekilde uygulanması veya uygulanmaması, haksız verilen disiplin cezaları, işkence boyutuna varan kötü muamele şeklinde uzayıp gitmektedir.

Ülkemizdeki ceza infaz kurumlarında kapasitelerinin çok üzerinde tutuklu-hükümlü barındırılmaktadır. Toplam kapasitesi 114.220 olan 384 ceza infaz kurumunda yaklaşık 121.275 tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. 2002 Yılında 59.429 olan tutuklu-hükümlü sayısı 2010 Kasım ayı itibarıyla yaklaşık % 100 artarak 121.275'e yükselmiştir. Cezaevlerindeki yoğunluk, mahkûmların temel haklarını kullanmalarına engel olan en önemli hususlulardan biri olarak dikkat çekmektedir. Bazı cezaevlerinde aynı ranzada ikişer hatta üçer kişi yatmak zorunda kalındığı, hatta yer yokluğundan bazı mahkûmların soğuk beton zeminde yatmak zorunda kaldıkları söylenmektedir. Hücre ve koğuşlarda fiziksel şartların mahkûmların sağlığını olumsuz etkilediği, temizlik için gerekli sağlıklı ortamın sağlanamadığı, günlük yaşam içerisinde kullanılan eşya ve malzemelerin hijyeninde çeşitli sıkıntılar yaşandığı yönünde pek çok şikayet kamuoyuna yansımaktadır.

Hak ihlalleri, cezaevlerinde bulunan mahkûmlar arasında en çok şikayet konusu olarak öne çıkmaktadır. Cezaevlerinde kimi zaman mevzuatta yorum gerektirmeyecek kadar açık bir hak, keyfi kısıtlanabilmektedir. Bu uygulamaya karşı yapılan suç duyuruları sonrası mahkûmlara disiplin cezaları verilmektedir. F tipi cezaevlerinde uygulanmakta olan tecrit modeli bazı hakların kullanımını sıkıntıya sokması bakımından eleştirilmektedir. Adalet Bakanlığı tarafından tutuklu ve hükümlülere

genelgeyle tanınmış olan sohbet hakkının mahkumlara fiili olarak kullandırılmadığı konusunda yakınmalar had safhaya ulaşmıştır. Sağlık hizmetlerinden yararlanması gereken mahkumlar bu haklarını kullanırken çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

Cezaevlerinde insan onuruna yakışmayan, zaman zaman işkence boyutuna varan kötü muamele de süregelen olumsuzluklardandır. Cezaevi personelinin görevlerini daha iyi yapmalarının önünde bulunan engellerin, cezaevlerinde araştırılmasını istediğimiz sorunlarla birlikte bir bütün olarak incelenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Cezaevi personelinin çalışma koşulları, özlük hakları, genel ve mesleki eğitim düzeyleri ile görev motivasyonları cezaevlerinde varılmak istenen çağdaş, modern ve kabul gören uluslararası standartlara ulaşılması için dikkat edilmesi gereken unsurlardandır.

İşlenen suçun yaptırımının insani koşullar altında, insan onuruna yakışır bir ortamda çekilmesi için uygun şartların oluşturulması devletin görevidir. Bunun için öncelikle mevcut durumun incelenerek sorunların tespit edilmesi ve bu sorunların çözüm yollarının araştırılması gerekmektedir.

